

RECENZIJA

Škrijelj, R., Grebović-Lendo, N., Madacki, S., Smajlović, D. i Živanović, M. ur., (2024). Univerzitet u Sarajevu (2016-2024) : reforma i integracija. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu.

Osam godina, ili, skoro jedna decenija, u vremenu od 2016. do 2024. godine, predstavlja značajan period u razvoju Univerziteta u Sarajevu.

Tokom višedecenijskog postojanja i djelovanja Univerziteta u Sarajevu razvijani su programi usmjereni ka višem nivou integracije visokoškolskih ustanova u okviru Univerziteta kao cjeline.

Uvođenjem bolonjskog modela studija na Univerzitetu u Sarajevu otvoreno je i pitanje ubrzanja cjelovite reforme i integracije Univerziteta.

Proces reforme i integracije Univerziteta u Sarajevu dobija novu dinamiku početkom 2016. godine i odvija se do 2024. godine. Nakon 2020. godine sve visokoškolske ustanove kao članice Univerziteta u Sarajevu postižu potpunu pravnu i institucionalnu integraciju u jedinstvenu strukturu Univerziteta. Bio je to složen i izazovan društveni proces, koji je zahtijevao pažljivo planiranje i vođenje od strane rektora kako bi se postigli željeni ciljevi.

Upravljačku strukturu Univerziteta u Sarajevu od 2016. do 2024. godine vodio je prof. dr. Rifat Škrijelj u ulozi rektora Univerziteta s odabranim timom prorektora. U vremenu dva mandata 2016–2020. i 2020–2024. godine, rektor Univerziteta prof. dr. Rifat Škrijelj s prorektorima dobio je podršku Senata Univerziteta u Sarajevu za strateške programske ciljeve reforme i integracije Univerziteta. Ti ciljevi sadrže više ključnih elemenata. U prvom mandatu od 2016. do 2020. godine, strateški ciljevi reforme i integracije Univerziteta se usmjeravaju na očuvanje pune autonomije Univerziteta, potom očuvanje akademskih normi u odnosima uposlenika i studenata, zatim kontinuirano informisanje Senata i Upravnog odbora o aktivnostima i radu rektora. Druga skupina strateških ciljeva obuhvata potpuno poštivanje

autonomije organizacionih jedinica i prava odlučivanja iz domena njihove matičnosti, racionalno upravljanje ljudskim resursima i objedinjavanje neakademske funkcije, te reorganizacija administracije. Treća skupina strateških ciljeva u prvom mandatu rektora usmjerena je na zalaganje za osiguranje dodatnih finansijskih sredstava iz budžeta Kantona Sarajevo i uspostavljanje sistemskih rješenja za obnovu nastavno-naučnog kadra kroz kontinuiran prijem asistenata. U ovoj trećoj skupini ciljeva svoje mjesto je dobilo zalaganje za rješavanje svih otvorenih pitanja koja se odnose na položaj i standard zaposlenih putem dijaloga sa sindikatom i izvršnom i zakonodavnom vlašću Kantona Sarajevo.

Opredjeljujući se za drugi mandat od 2020. do 2024. godine rektor Univerziteta profesor Rifat Škrijelj, vođen ljudskom stvaralačkom motivacijom da ojača institucionalne i akademske kapacitete Univerziteta u Sarajevu, kreira tri strateška programska cilja: integracija, informatizacija, internacionalizacija. Ovi ciljevi predstavljali su temelj aktivnosti akademskog nastavno-naučnog osoblja na fakultetima, akademijama, institutima i upravljačkim strukturama organizacionih jedinica, kao i Rektorata Univerziteta. Iako uz određene otpore i otežane okolnosti izazvane pandemijom uzrokovanom širenjem koronavirusa, sve organizacione jedinice Univerziteta prenijele su svoj pravni subjektivitet na jedinstvenu institucionalnu strukturu Univerziteta. Time su se stekli uslovi da Univerzitet u Sarajevu uspostavi svoju unutrašnju strukturu. Ta struktura bazira se na principu decentralizovane organizacije, uz značajnu autonomiju članica. Puna autonomija fakultetima i akademijama ostaje u domenu realizacije nastavnog i naučno-istraživačkog procesa. Upravljanje finansijskim sredstvima iz Budžeta Kantona je centralizovano. Uspostavljanjem integrisanog Univerziteta stvoreni su uslovi za jedinstveno obavljanje značajnog dijela akademskih, kadrovskih, organizaciono-tehničkih i drugih poslova na Univerzitetu u Sarajevu.

U ovom kontekstu realizovana su neka jedinstvena rješenja: sopstvenim resursima napravljen je novi E-UNSA sistem (nasljednik ranijeg ISSS sistema).

Također se u okvirima ukupne digitalizacije procesa na Univerzitetu uspostavlja jedinstveni finansijski informacioni sistem. Time je uspostavljena platforma za unos i obradu svih finansijskih

transakcija članica Univerziteta. Kao rezultati institucionalne integracije Univerziteta, uspostavljen je novi sistem za praćenje projektnih aktivnosti i registra projekata Univerziteta u Sarajevu – Projekat Management Information System. Ovo je još jedno jedinstveno rješenje na Univerzitetu koje je namijenjeno upravljanju projektima.

Još dvije pretpostavke se izdvajaju kao bitne u procesu uspostavljanja integrisanog Univerziteta. Prva je povećanje Budžeta Kantona Sarajevo za finansiranje visokog obrazovanja. Budžet je u 2018. godini porastao za 29,3% u odnosu na 2017. godinu. Izdvajanja za finansiranje Univerziteta iz Budžeta Kantona Sarajevo porasla su sa 125.775.847 KM u 2019. na 164.011.729 KM u 2024. godini. Ovo je bila djelotvorna podrška kantonalne vlasti položaju i institucionalnoj integraciji Univerziteta u Sarajevu. Druga pretpostavka uspješne integracije Univerziteta sadržana je u normativnom oblikovanju strukture Univerziteta donošenjem novog Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo 2022. godine. Na osnovu novog Zakona o visokom obrazovanju donesen je i novi Statut Univerziteta u Sarajevu.

Prenošenjem pravnog subjektiviteta organizacionih jedinica na integrisani Univerzitet, kao i zakonskim i statutarnim uređenjem položaja visokog obrazovanja, Univerzitet u Sarajevu je uspostavio svoju novu poziciju i ulogu u razvoju nastavnog i naučno-istraživačkog rada, kako u Kantonu Sarajevo, tako i šire u Federaciji BiH i državi Bosni i Hercegovini.

Važno je istaknuti da je Univerzitet u Sarajevu od svog osnivanja 1949. godine, bio i ostao najveća društvena, naučna i obrazovna institucija koja je obrazovala visokoškolske kadrove za socijalni i kulturni razvoj Republike Bosne i Hercegovine, a kasnije i za suvremenu, nezavisnu državu Bosnu i Hercegovinu nakon sticanja međunarodnog priznanja 1992. godine.

Univerzitet u Sarajevu je svoju ulogu državotvornog subjekta posebno ispoljio tokom opsade Sarajeva od 1992. do kraja 1995. godine. U tom periodu, Univerzitet je neprekidno radio. Desetine njegovih nastavnika i studenata položili su živote za odbranu integriteta i historijskog bića države Bosne i Hercegovine.

Ideja i odluka da se štampa Monografija *Univerzitet u Sarajevu (2016–2024): reforma i integracija* zaslužuje naučnu i društvenu podršku. Uz

angažovanje više autora za više poglavlja monografije, osiguran je valjan istraživačko spoznajni pristup. Prikupljena je relevantna dokumentaciona građa o cjelini odvijanja reformi i integracije Univerziteta u vremenu od 2016. do 2024. godine.

Bio je to prelomni period za ostvarenje akademskog i društvenog projekta oblikovanja integrisanog Univerziteta Sarajevo u drugoj deceniji XXI stoljeća. Radi se o istorijskom vremenu kada se država Bosna i Hercegovina približava članstvu u Evropskoj uniji. U tom širem kontekstu Evropskog integracijskog procesa, Univerzitet u Sarajevu zajedno s Gradom Sarajevom ima ulogu društvenog subjekta koji svojim ljudskim resursima i znanjem potiče i ubrzava integraciju bosanskohercegovačkog društva i države u Evropsku uniju.

Dosadašnji programi Univerziteta u Sarajevu, koji uključuju inovacije u nastavnim programima i razvoj naučno-istraživačkih projekata unutar Evropske istraživačke mreže, pružaju nove mogućnosti za vrednovanje i afirmaciju Univerziteta među najuspješnijim univerzitetima u regiji, Evropi i svijetu.

Monografija *Univerzitet u Sarajevu (2016–2024): reforma i integracija* će korisno poslužiti kao iskustvo u dosadašnjem razvoju Univerziteta u Sarajevu za sve djelatnike na Univerzitetu, a posebno za upravljačke strukture na visokoškolskim ustanovama. Ova će monografija biti primjer vrednovanju rada Rektorata Univerziteta u Sarajevu u protekloj deceniji.

U savremenom dobu postoje razvojna pitanja koja zahtijevaju nove pristupe i inicijative. Među njima se izdvajaju organizacija postdokorskog studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i usavršavanje doktoranata na inostranim univerzitetima. Uključivanje u evropski akademski prostor pretpostavlja edukaciju doktora nauka s Univerziteta u Sarajevu na prestižnim univerzitetima u evropskim državama kao i razvijanje sopstvenog postdokorskog studija.

Jedno od važnih pitanja za dalji razvoj Univerziteta u Sarajevu je i njegovo kadrovsko i institucionalno kapacitiranje za prihvatanje i edukaciju stranih studenata. Izgradnja novih visokoškolskih objekata i studentskih domova u Kampusu Univerziteta ide u susret ovim novim mogućnostima edukacije studentske populacije. Institucionalni okvir za ove velike projekte uspostavljen je integracijom Univerziteta u Sarajevu: rektori,

prorektori i dekani visokoškolskih ustanova u vremenu 2016–2024. godina su kroz realizaciju integracije Univerziteta stvorili pretpostavke za nove iskorake u razvoju Univerziteta u Sarajevu u decenijama koje dolaze.

Na kraju, svesrdno podržavam štampanje rukopisa Monografija *Univerzitet u Sarajevu (2016–2024): reforma i integracija*.

Sarajevo, 14. septembra 2024.

Akademik Mirko Pejanović